

Активна самостійна робота студентів можлива тільки при наявності серйозної та стійкої мотивації. Найсильніший мотивуючий фактор – це підготовка до подальшої ефективної професійної діяльності [3].

До внутрішніх чинників відносимо: корисність виконуваної роботи; участь студентів у творчій діяльності; інтенсивна педагогіка, яка припускає введення в навчальний процес активних методів, перш за все ігрового тренінгу, в основі якого лежать інноваційні та організаційно-діяльні ігри; участь в олімпіадах з навчальних дисциплін, конкурсах науково-дослідних або прикладних робіт; застосування мотивуючих факторів контролю знань (накопичувальні оцінки, рейтинг, тести, нестандартні екзаменаційні процедури); заохочення студентів за успіхи у навчанні та творчої діяльності (стипендії, преміювання, заохочувальні бали) та санкції за погане навчання; індивідуалізація завдань, що виконуються як в аудиторії, так і поза нею; особистість викладача; циклічне навчання («метод занурення»), що дозволяє інтенсифікувати вивчення матеріалу, так як скорочення інтервалу між заняттями з тієї чи іншої дисципліни вимагає постійної уваги до змісту курсу та зменшує ступінь не засвоєння матеріалу.

Таким чином, підкреслимо, що конкретні шляхи і форми організації самостійної роботи студентів, що націлена на підвищення успішності засвоєння навчальних дисциплін, зростання зацікавленості самостійним опануванням знаннями, досягнення підвищення самостійності, активності, ініціативності у навчанні, визначаються багатьма чинниками та дає можливість значною мірою індивідуалізувати процес навчання шляхом підбору індивідуальних завдань, дозволяє прогнозувати швидкість і ефективність навчання кожного студента.

Література

1. Офіційний сайт Верховної ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/>
2. Журавська Л. М. Концептуальні умови управління самостійною роботою студентів у ВНЗ / Л. М. Журавська // Освіта та управління. – Т. 3. – 1999. – №2.
3. Фаустова Е. М. Студент нового часу: соціокультурний профіль / Е. М. Фаустова. – М. : 2004. – 72 с.

Ониси́форова Валентина Юріївна, к.е.н., доцент, Харківський національний автомобільно-дорожній університет, Valentinka-83@mail.ru

ДО ПРОБЛЕМИ ЕФЕКТИВНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ ТРАНСПОРТНОЇ ГАЛУЗІ

В сучасних умовах все більшої актуальності набувають проблеми підвищення якості підготовки фахівців вищими навчальними закладами. Означена проблема не втрачає своєї значущості і при підготовці фахівців для

транспортної галузі України. Аналізуючи сучасний стан підготовки студентів всіх рівнів, можна відзначити такі основні проблеми, які потребують першочергової уваги та вирішення з боку навчальних закладів.

По-перше, сучасний розвиток інформаційних систем вимагає перегляду традиційного розподілу навчального навантаження між аудиторними заняттями та самостійною роботою студентів, однак без втрати якості освіти.

По-друге, сучасний розвиток технологій та умови, в яких функціонують вітчизняні підприємства, вимагають збільшити увагу до виробничої адаптації отримуваних студентами знань задля підвищення рівня відповідності їх змісту реальним потребам виробництва.

Визначаючи основні напрями корегування навчального процесу, відповідно до визначених напрямів, слід враховувати і особливості самих сучасних студентів та їх світосприйняття, бо без цього побудова навчального процесу матиме знижену ефективність. До таких особливостей можна віднести наступні:

- високу мобільність студентів, яка полягає в схильності до зміни навчального закладу або географічного регіону навчання під впливом особистих факторів;

- необхідність та бажання поєднувати навчання з роботою, що, зазвичай, накладає відбиток на відвідуванні аудиторних занять, однак це не обов'язково має негативно відобразитися на рівні знань;

- вільний доступ до інформації, можливість використовувати під час навчання можливості всесвітньої інформаційної мережі;

- вільне мислення, нестандартний погляд та висновки з отримуваної інформації, відсутність безсумнівних авторитетів, а відповідно, і піддання сумніву інформації, що отримується від викладача та з загальноприйнятих джерел, таких як підручники та методичні вказівки з дисциплін.

Отже, визначені особливості сучасного освітнього процесу слід враховувати при розробці алгоритму викладання навчальних дисциплін. Тобто можна констатувати зменшення важливості такої частини освітнього процесу, як викладання лекцій, бо сучасні технології значно спрощують доступ до теоретичних знань. Одночасно, значно зростає важливість практичних занять, бо саме вони стають найголовнішим способом розуміння та впровадження отриманих знань.

Окремої уваги потребують питання організації самостійної роботи студентів. Сучасний освітній процес передбачає скорочення аудиторних занять в бік збільшення саме такого виду освоєння знань. Однак на сьогодні не створено умов для ефективної реалізації такої роботи, які б реально сприяли підвищенню рівня знань за рахунок ефективно організації робочого часу студента. На сучасному етапі немає ефективних інструментів перевірки ходу виконання таких видів завдань та їх результатів. Годин, що виділені на проведення підсумкового контролю знань студента, звичайно, недостатньо для якісного оцінювання рівня його знань і, особливо, тієї їх частини, які мають бути опрацьовані самостійно. Недостатньо також приділено уваги в сучасному освітньому процесі поточному контролю результатів та засобам організації

самостійної роботи в системі «викладач-студент», які частково компенсуються за рахунок відволікання частини часу від аудиторних занять, що, звичайно, негативно впливає на якості проведення останніх.

Отже, слід зауважити, що зменшення кількості аудиторного навантаження на користь самостійної роботи є духом часу, зарадити якому сьогодні неможливо – сучасний навчальний заклад має пристосовуватися до наявних умов. Тобто, необхідним є створення дієвого механізму організації самостійної роботи студента. Дієвим інструментом, з цієї точки зору, може бути використання елементів дистанційної форми навчання при підготовці студентів денної форми навчання для організації дієвого контролю та консультування задля недопущення зниження рівня знань студентів в умовах, що склалися.

Другою проблемою, що потребує негайного вирішення, є значна втрата зв'язку в системі «вищій навчальний заклад - підприємство». Знижений інтерес підприємства в цій системі є зрозумілим в умовах надмірної кількості трудових ресурсів на ринку відповідно до кількості наявних робочих місць. Однак зацікавленість вищого навчального закладу в налагодженні ефективної роботи означеної системи стає в таких умовах ще більшою, бо саме навчальний заклад, в першу чергу, зацікавлений у випуску кваліфікованих спеціалістів відповідно до реальних потреб підприємства. Бо саме якість підготовлених фахівців та швидкість отримання ними роботи за спеціальністю після закінчення навчання визначають рівень привабливості навчального закладу для майбутніх абітурієнтів, що в умовах фінансової автономії вищих навчальних закладів є головним джерелом отримання фінансових коштів.

Отже, сучасний вищій навчальний заклад має докласти максимуму зусиль для налагодження зв'язку з виробництвом. Така робота має реалізовуватися не лише в проходженні виробничої практики, як це є зараз, а й отримувати нові форми – проведення частини практичних занять та вирішення частини завдань, віднесених до самостійної роботи, саме на підприємстві з залученням його фахівців. Зрозуміло, що впровадження таких заходів вимагатиме додаткових фінансових вкладень з боку вищого навчального закладу задля створення зацікавленості підприємства, однак такі вкладення є ефективними, бо приведуть в майбутньому до збільшення привабливості вищого навчального закладу для майбутніх студентів, а відповідно і збільшення суми коштів за оплату їх навчання.